

Jerozolima – miasto pokoju?

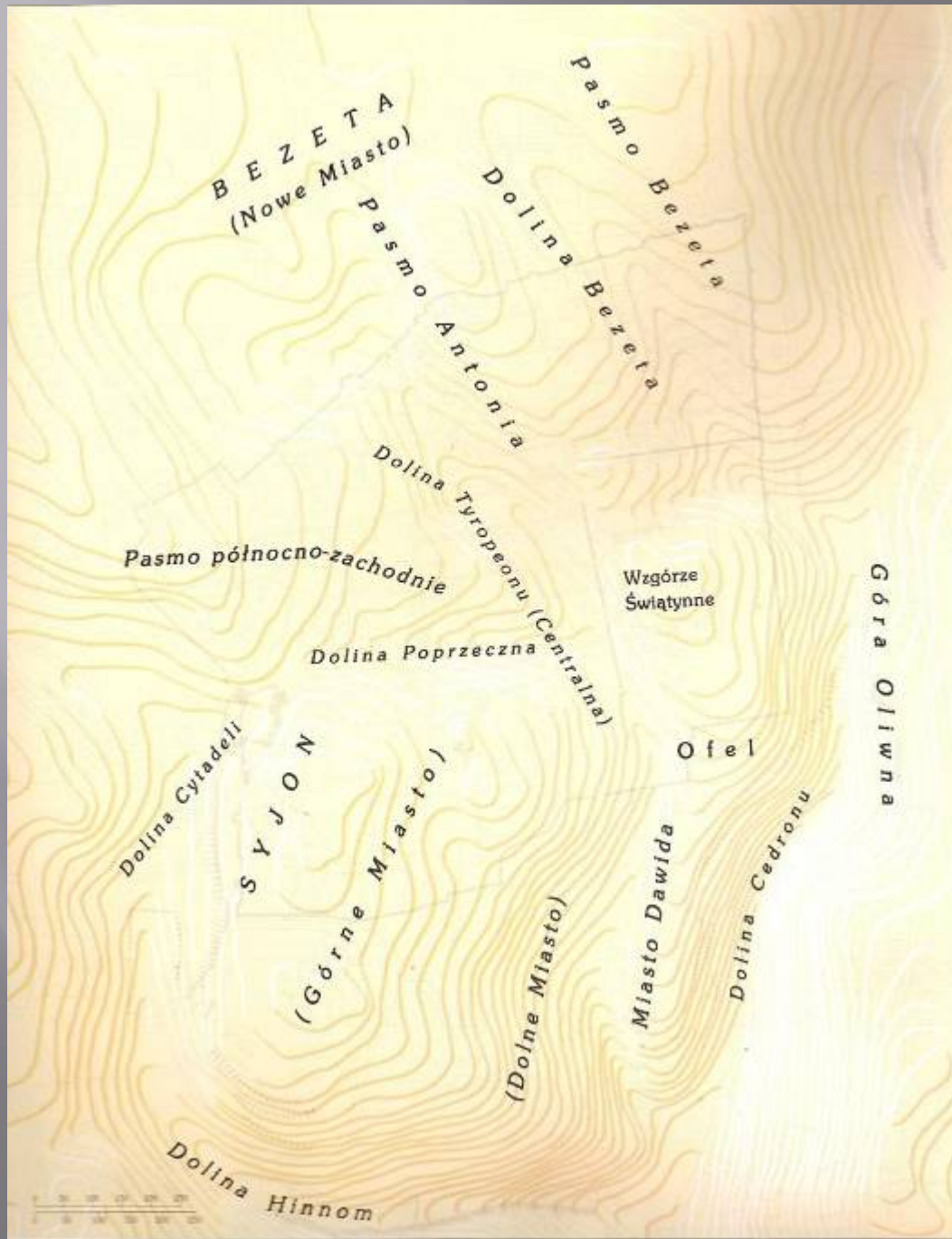

Przypomnijmy sobie najpierw położenie Izraela na mapie Bliskiego Wschodu. Leży on na strategicznym pod wieloma względami połączeniu kontynentu afrykańskiego i azjatyckiego.

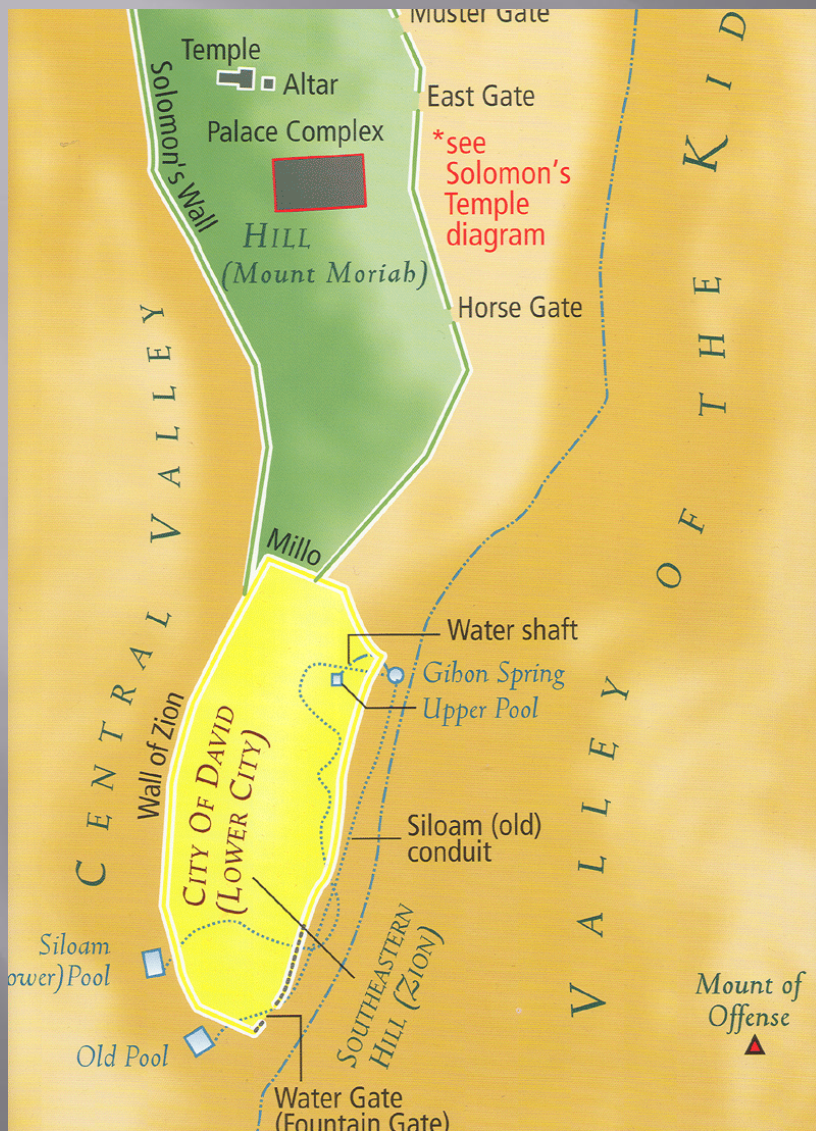
Jerozolima leży na granicy pomiędzy historyczną Judeą a Samarią, w górach, z dala od ważnych szlaków handlowych.

Wydaje się, że jednym z istotniejszych powodów jej położenia były względy religijne, oraz oczywiście stałe źródła wody.

Jerozolima położona jest w górach. Oryginalnie zajmowała obszar Wzgórza Świątynnego i Miasta Dawidowego, potem rozrosła się na sąsiednie wzgórze, zostawiając niezabudowaną Dolinę Cedronu (Kidron).

Na mapce obok widzimy ukształtowanie terenu pod zarysem Starego Miasta. Współcześnie nie widać ukształtowania terenu ze względu na zabudowę, ale można zauważyć różnice w wysokości poszczególnych dzielnic.

Najwcześniejsza zabudowa miasta związana jest z obszarem położonym na niewielkim wzniesieniu pomiędzy dwiema głębokimi dolinami – Doliną Cedronu i Doliną Tyropeonu. Znajdowała się tam niewielka osada otoczona murem, która posiadała własne ujęcie wody w postaci do dziś bijącego Źródła Gihon.

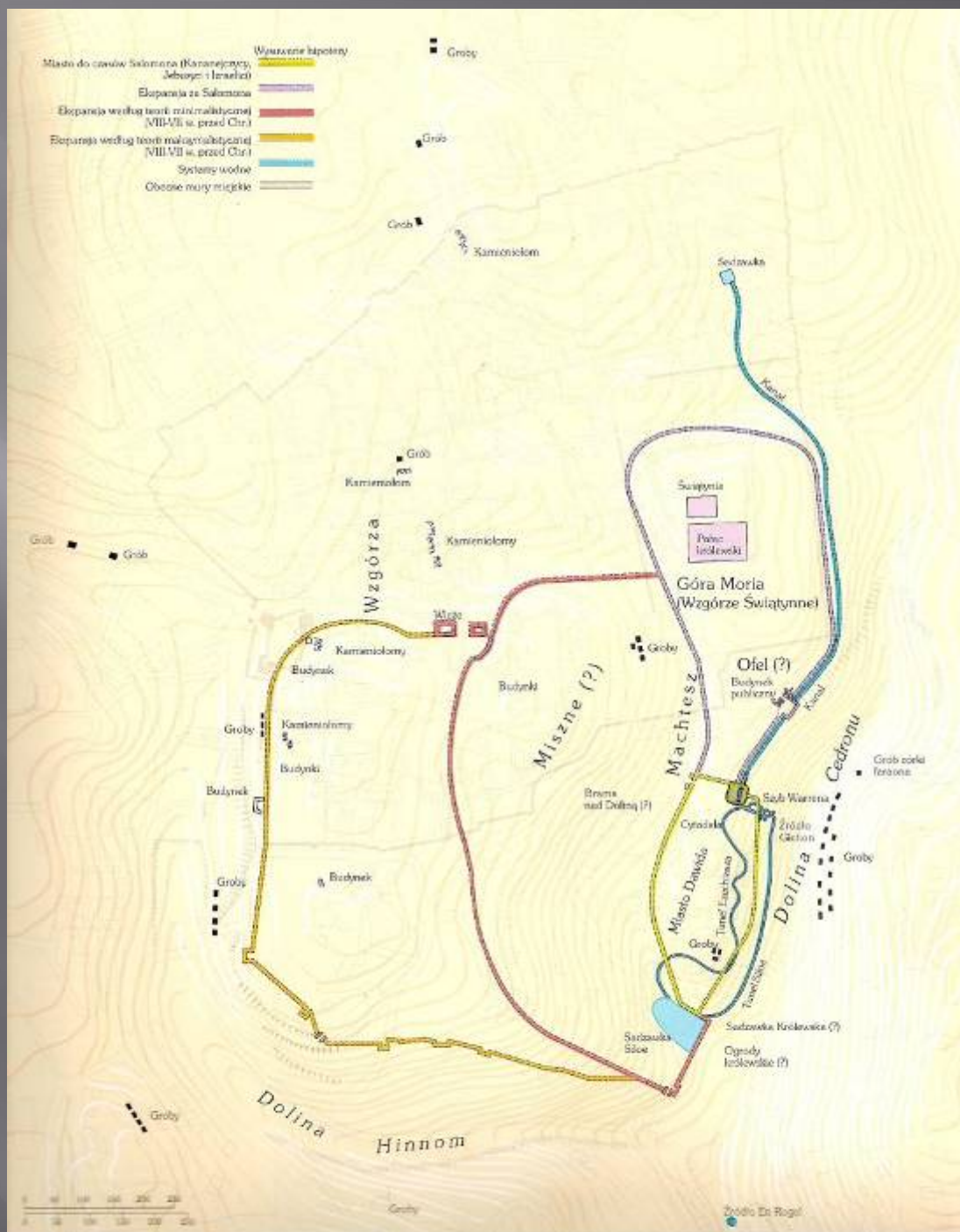
Dawid zdobywa Jerozolimę a jeden z jego synów – Salomon – rozbudowuje miasto ku północy. Na wzgórzu, w miejscu zakupionym jeszcze przez ojca, stawia Pałac Królewski i wreszcie Świątynię.

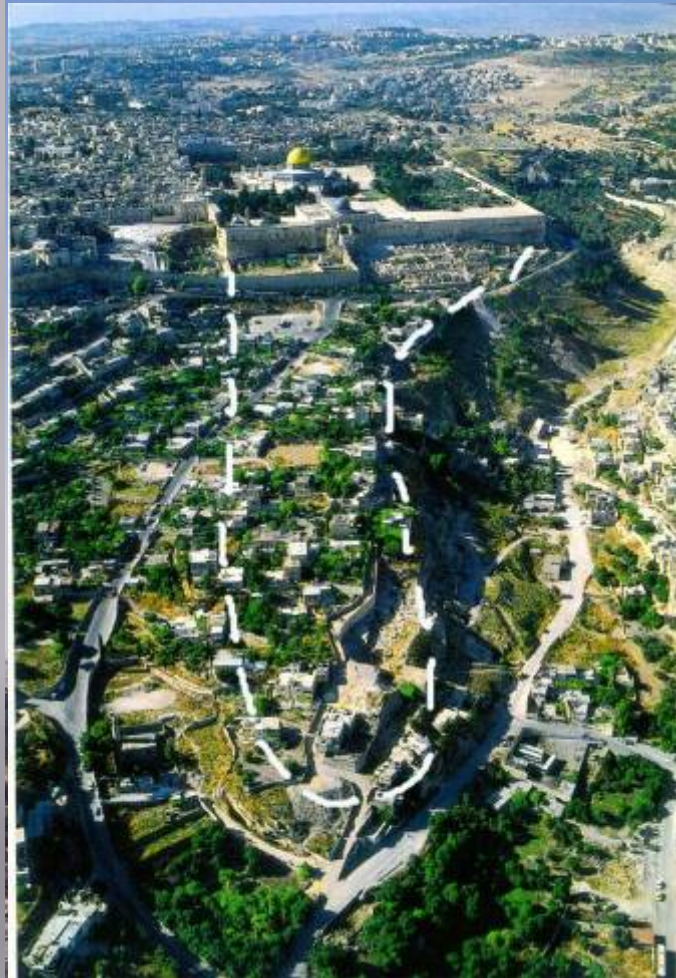
Na mapie obok widzimy pierwsze miasto nazywane później Miastem Dawidowym (kolor żółty) i późniejszą rozbudowę z czasów Salomona (kolor zielony).

Okres od zdobycia Jerozolimy przez Dawida i zbudowania Świątyni przez Salomona często jest określany jako: OKRES PIERWSZEJ ŚWIĄTYNI.

Za panowania następných królów, m.in. Ezechiasza, miasto rozrasta się i zajmuje najprawdopodobniej Wzgórze Zachodnie (tzw. Miszne i Górne Miasto).

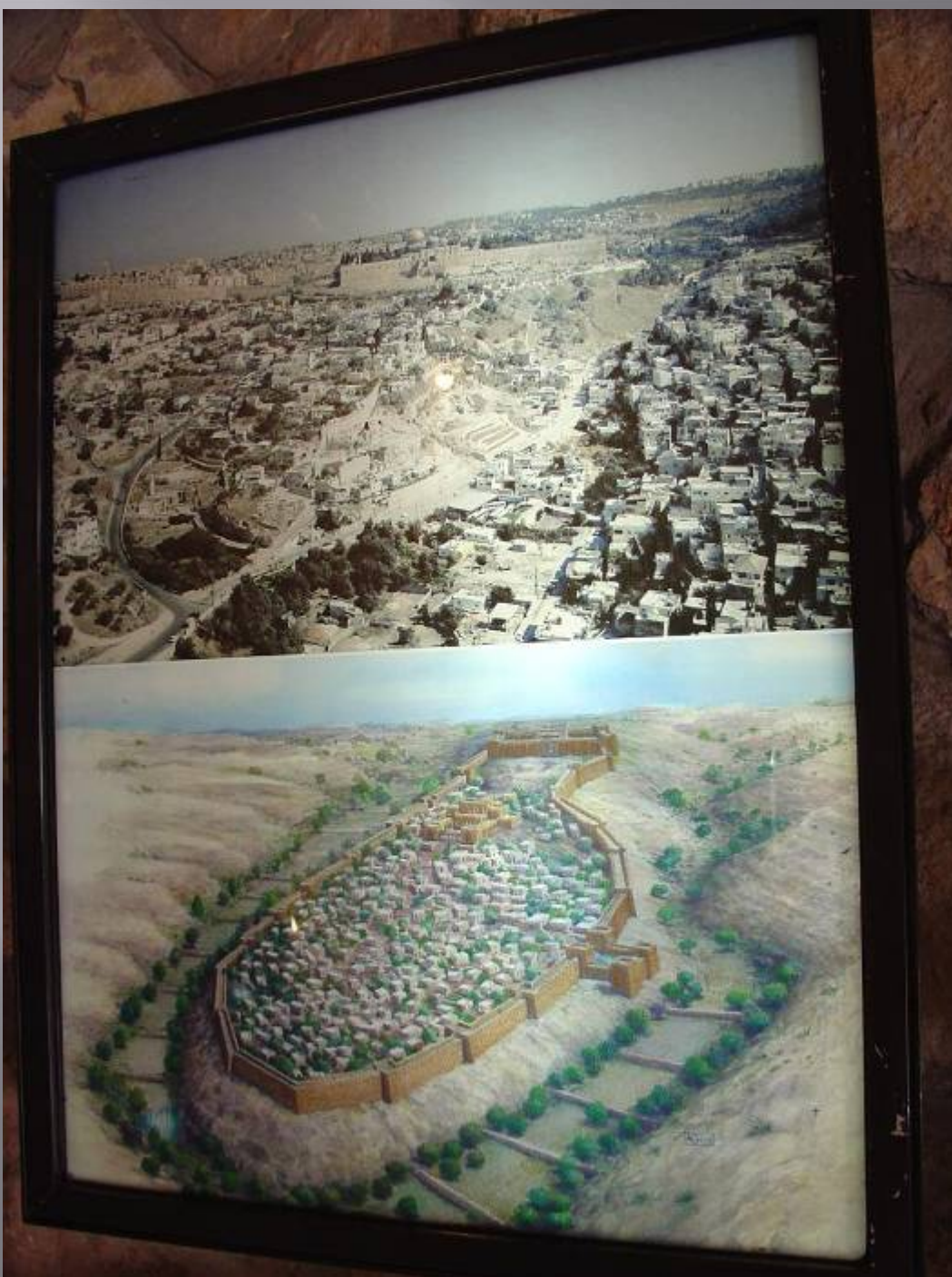
Na mapie możemy zauważyć hipotetyczny przebieg murów otaczających owe nowe dzielnice miasta.

Widok na obszar Miasta Dawidowego dziś zabudowanego (po lewej) i na Miasto Dawidowe z Górą Moriah (Wzgórzem Świątynnym) od strony południowej.

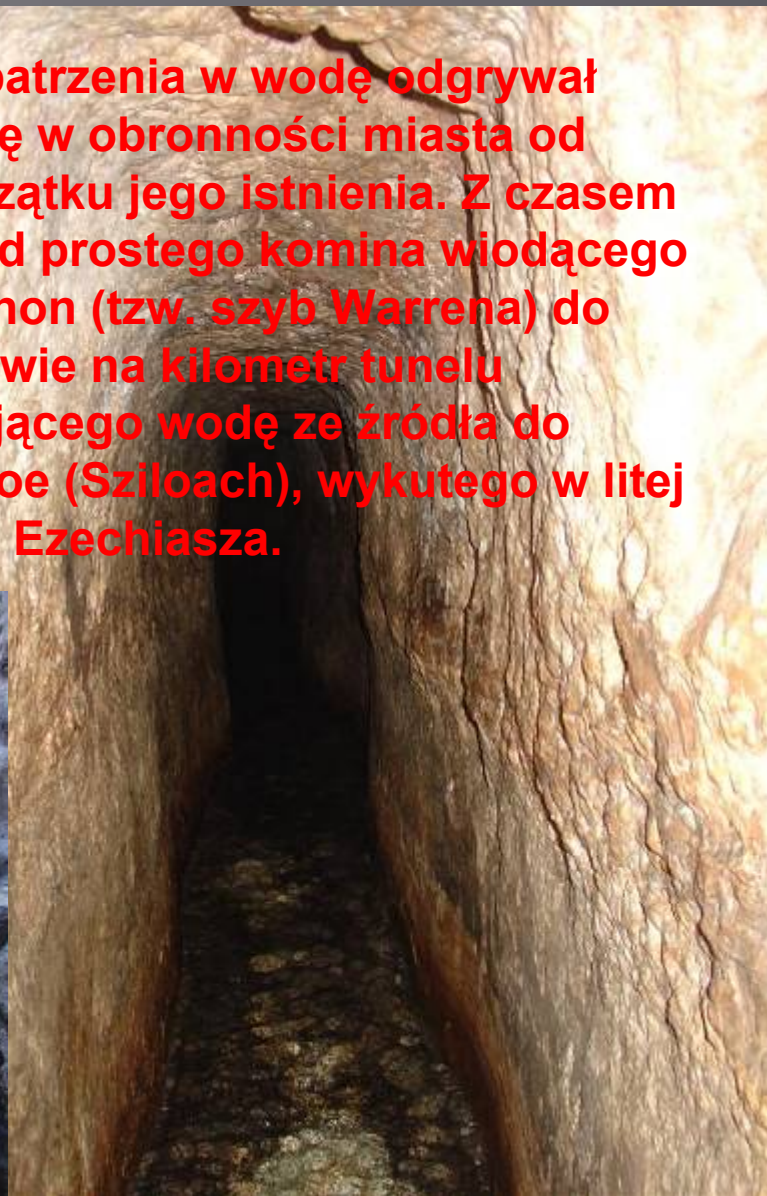
Na planszach wystawionych w niewielkim muzeum koło wejścia do Tunelu Ezechaisza (będącego fragmentem systemu zaopatrzenia w wodę) widzimy prawdopodobne rekonstrukcje wyglądu Jerozolimy z czasów Pierwszej Świątyni.

Niewiele jest pozostałości zabudowy z tego okresu rozwoju miasta. Zachowała się tzw. struktura stopniowa (prawdopodobnie umocnienie wzgórza na którym zbudowane były pałace) i kilka fragmentów zabudowy na obrzeżach Miasta Dawidowego odkrytych podczas wykopalisk.

System zaopatrzenia w wodę odgrywał znaczącą rolę w obronności miasta od samego początku jego istnienia. Z czasem ewoluował od prostego komina wiodącego ku źródłu Gihon (tzw. szyb Warrena) do długiego prawie na kilometr tunelu odprowadzającego wodę ze źródła do sadzawki Siloe (Sziloach), wykutego w litej skale – tunel Ezechiasza.

W roku 586 p.n.e. Nabuchodonozor zdobywa Jerozolimę, a Świątynię niszczy. Zaczyna się pierwsza diaspora żydowska w Babilonie.

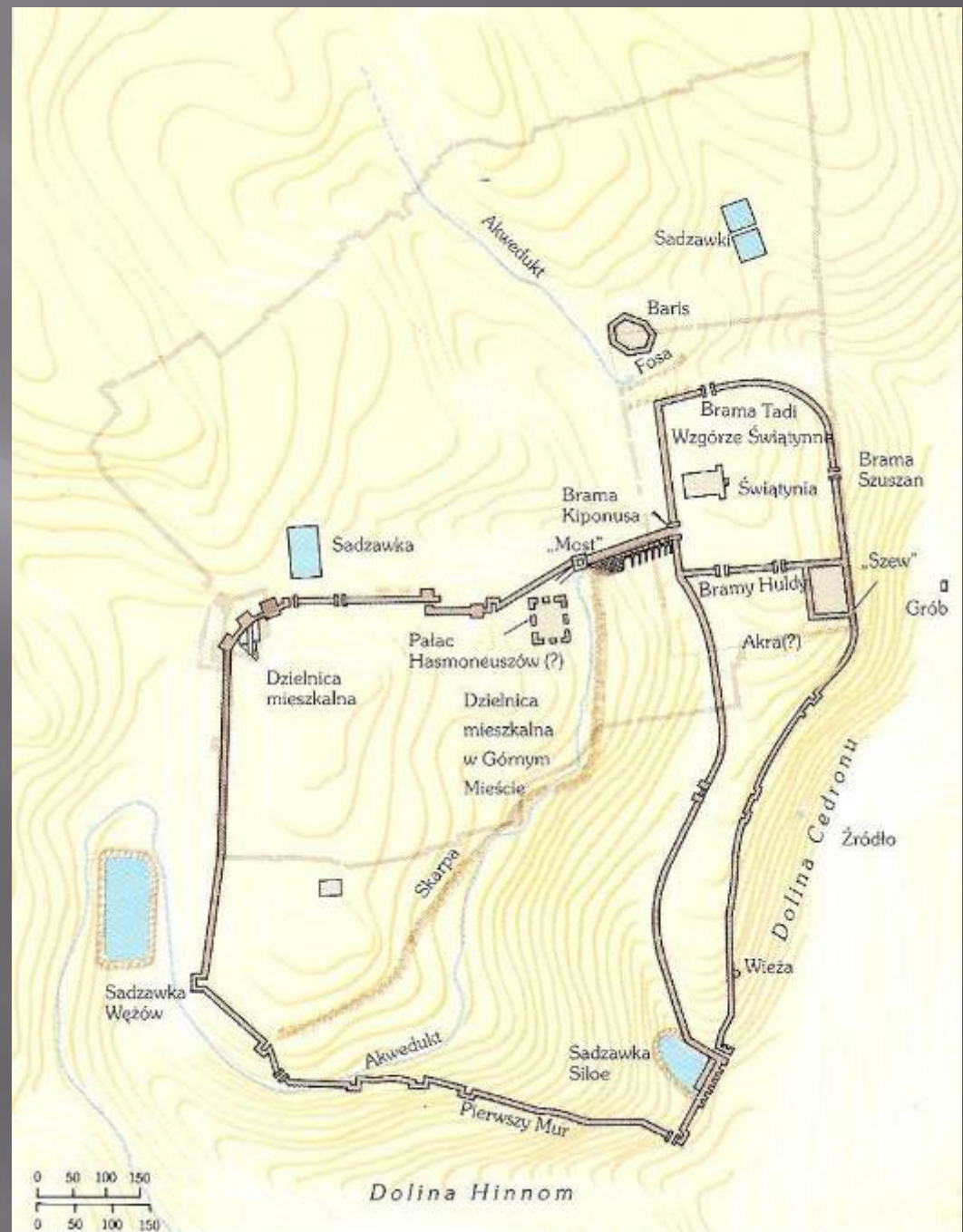
Dopiero kilkadziesiąt lat później pozwolono Żydom wrócić do Jerozolimy i odbudować Świątynię.

OKRES DRUGIEJ ŚWIĄTYNI (536 p.n.e. – 70 n.e.)

- okres perski
- Aleksander Wielki zdobywa miasto w 332 p.n.e.
- okres hasmonejski (m.in. 164 p.n.e. – powstanie Machabeuszy)
- panowanie Heroda i odnowienie Świątyni (37 p.n.e. – 4 n.e.)
- pierwsze powstanie żydowskie przeciw Rzymowi (66 – 70 n.e.)
- zdobycie Jerozolimy przez Rzym – zniszczenie Świątyni – 70 n.e.

Po powrocie do Jerozolimy, odbudowane zostało i miasto i Świątynia. Zostało otoczone murami, których fragmenty zostały odkryte na Starym Mieście (następne zdjęcie).

W czasach hellenistycznych miasto nabrało bardziej międzynarodowego charakteru, przystosowując się do kultury hellenistycznej.

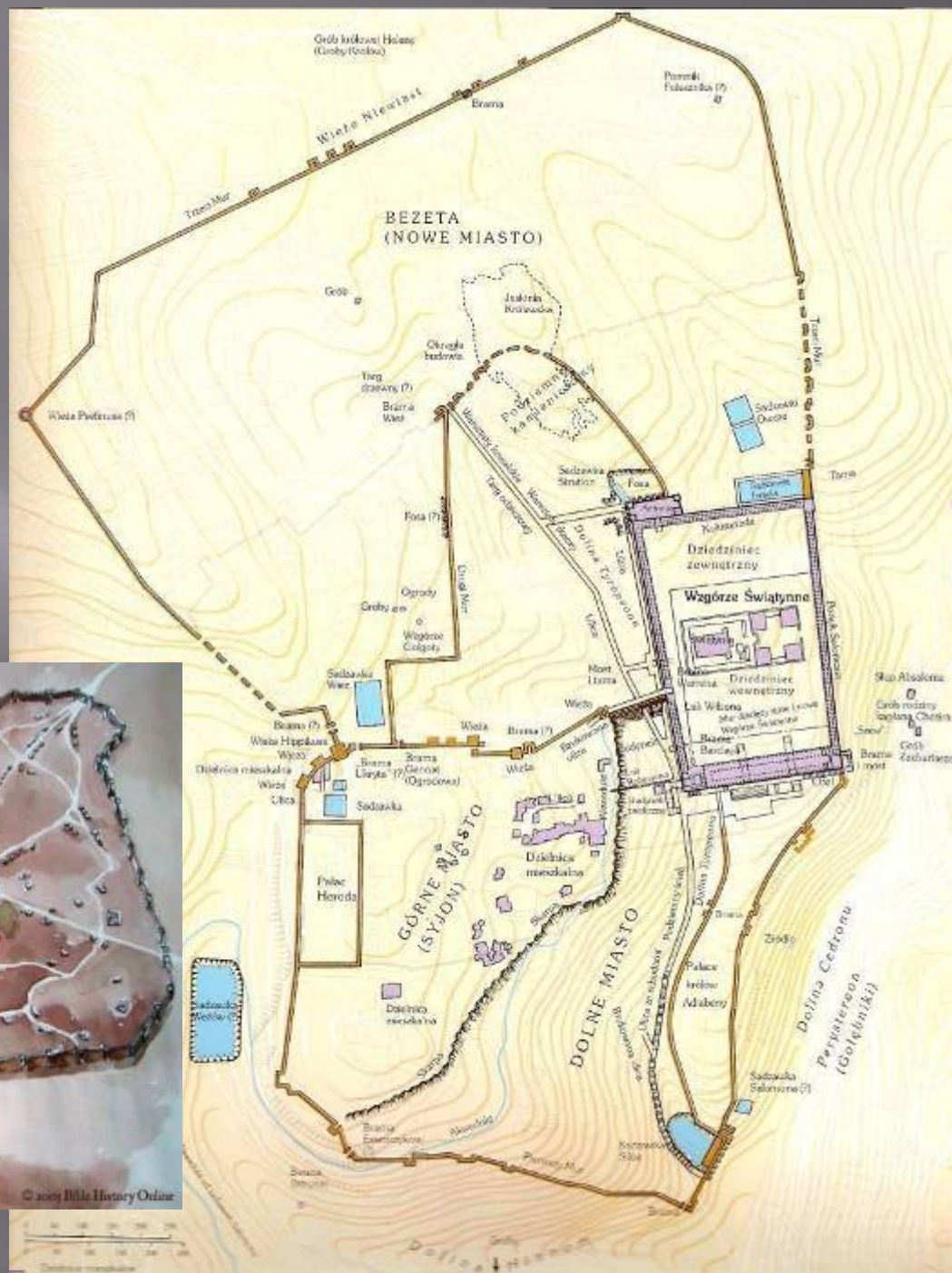

Na zdjęciu widzimy pozostałości jednego z domów z czasów Hasmonejskich (tzw. Spalony Dom). Dzięki tego typu znaleziskom możemy się dowiedzieć jak żyli mieszkańcy miasta.

Blżej przełomu er miasto rozrosło się. Najpierw na zachód od Wzgórza Świątynnego, później także daleko na północ. Budowle użyteczności publicznej przypominały te typowe dla miast rzymskich.

Na przełomie er król Herod postanowił odnowić Świątynię i nadać jej bardziej monumentalny charakter. Wielkie prace budowlane rozpoczęły się od powiększenia okręgu świątynnego i zamknięciu go w wielkiej platformie, pośrodku której stała Świątynia.

Na zdjęciu rekonstrukcja centralnej części platformy świątynnej na modelu miasta w HolyLand Hotel w Jerozolimie.

Rekonstrukcja nowych dzielnic Jerozolimy z wielką twierdzą Antonia na krawędzi Wzgórza Świątynnego na tym samym modelu miasta.

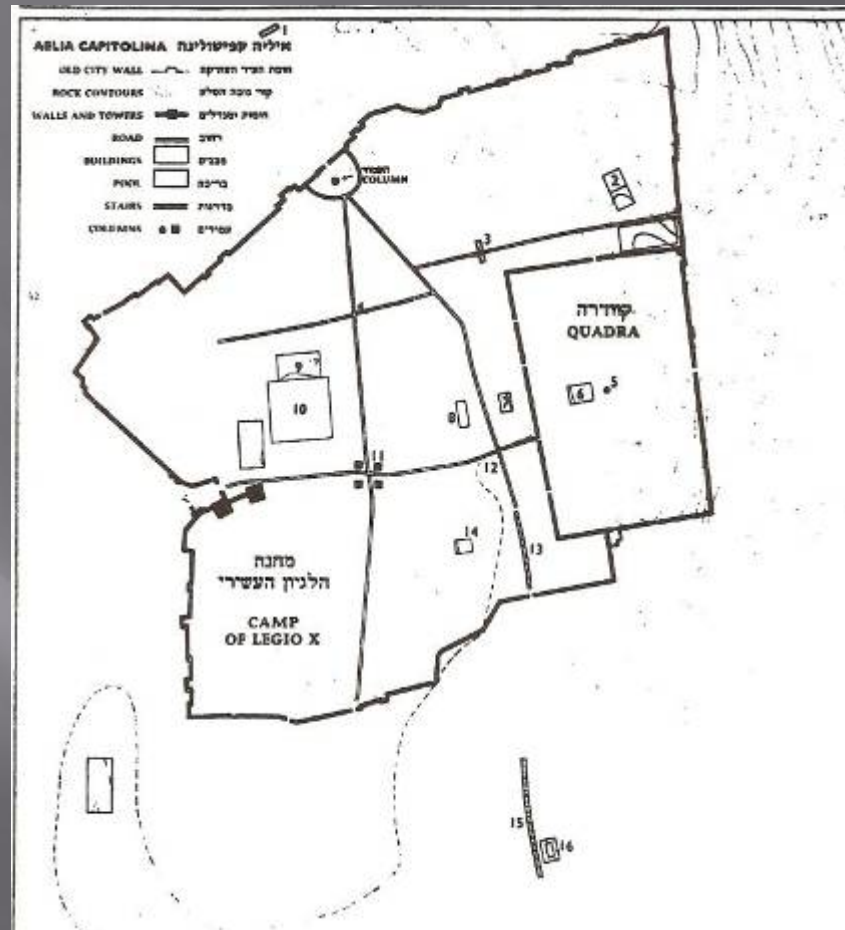
Kilka widoków na różne dzielnice miasta z przełomu er. W lewym górnym rogu Pałac Królewski, u góry bogata dzielnica na Wzgórzu Zachodnim, na lewo uboższe dzielnice na stoku Doliny Tyropeonu

OKRES RZYMSKI (70 – 324 n.e.)

- powstanie Bar Kochby 132 – 135 n.e.
- zniszczenie Jerozolimy i powstanie Aelia Capitolina

OKRES BIZANTYJSKI (324 – 638 n.e.)

- poszukiwania królowej Heleny (326 – 328 n.e.)

Za panowania Rzymu Świątynia została zbezczeszczona. Wywołało to powstanie Bar Kochby. Stłumione w końcu przez Rzym spowodowało w swoim następstwie całkowite zniszczenie Jerozolimy. Skarby Świątyni zostały wywiezione. Cesarz Hadrian rytualnie zaorał miejsce po niej i założył nowe miasto oparte o plan typowego rzymskiego miasta prowincjonalnego – Aelia Capitolina. Plan tego miasta jest widoczny w jego układzie po dziś dzień.

Cardo – jedna z głównych ulic rzymskiego miasta odkopana w Dzielnicy Żydowskiej Starego Miasta.

Pozostałości rzymskich budowli są współcześnie wkomponowane w zabudowę staromiejską i nie rzucają się w oczy. Jednym z takich przykładów może być fragment łuku tryumfalnego zachowany w kościele Ecce Homo i nad ulicą.

WCZESNY OKRES MUZUŁMAŃSKI (638 – 1099 n.e.)

- podbój Jerozolimy w 638 roku
- panowanie kolejno Umajadów, Abbasydów i Fatymidów
- budowle na Wzgórzu Świątynnym

OKRES WOJEN KRZYŻOWYCH (1099 – 1244 n.e.)

- pierwsze Łacińskie Królestwo Jerozolimskie 1099 – 1187 n.e.
- zdobycie Jerozolimy przez Saladyna 1187 n.e.
- drugie Królestwo Jerozolimskie (1193, 1229 – 1244 n.e.)

PÓŹNY OKRES MUZUŁMAŃSKI (1187 – 1917 n.e.)

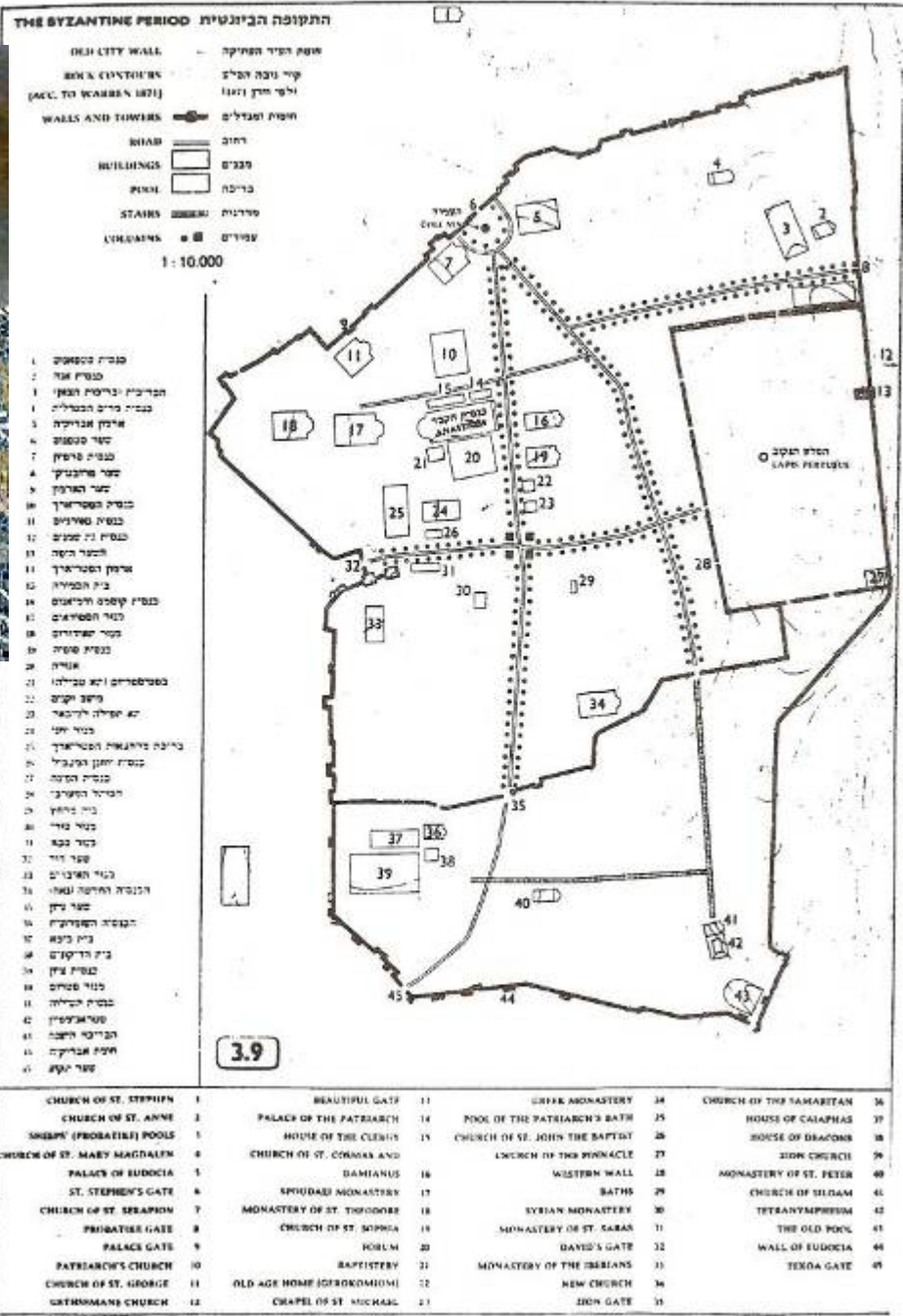
- Jerozolimą rządzą kolejno:

Ajubidzi	(1244 – 1260)
Mongłowie	(1260)
Mamlukowie	(1260 – 1517)
Turcy	(1517 - 1917)

W latach 1539 – 1543 Sulejman Wspaniały buduje mury miejskie.

MANDAT BRYTYJSKI (1917 (1920) – 1948 n.e.)

PAŃSTWO IZRAEL od 1948 - „zjednoczenie Jerozolimy” 1967

Dzięki mapie odkrytej w kościele w jordańskiej Madabie możemy zobaczyć jak wyglądała Jerozolima w czasach Bizancjum.

Okolice sadzawki Betseda,
zbudowane przez
Krzyżowców po „odzyskaniu”
Jerozolimy dla
chrześcijaństwa.

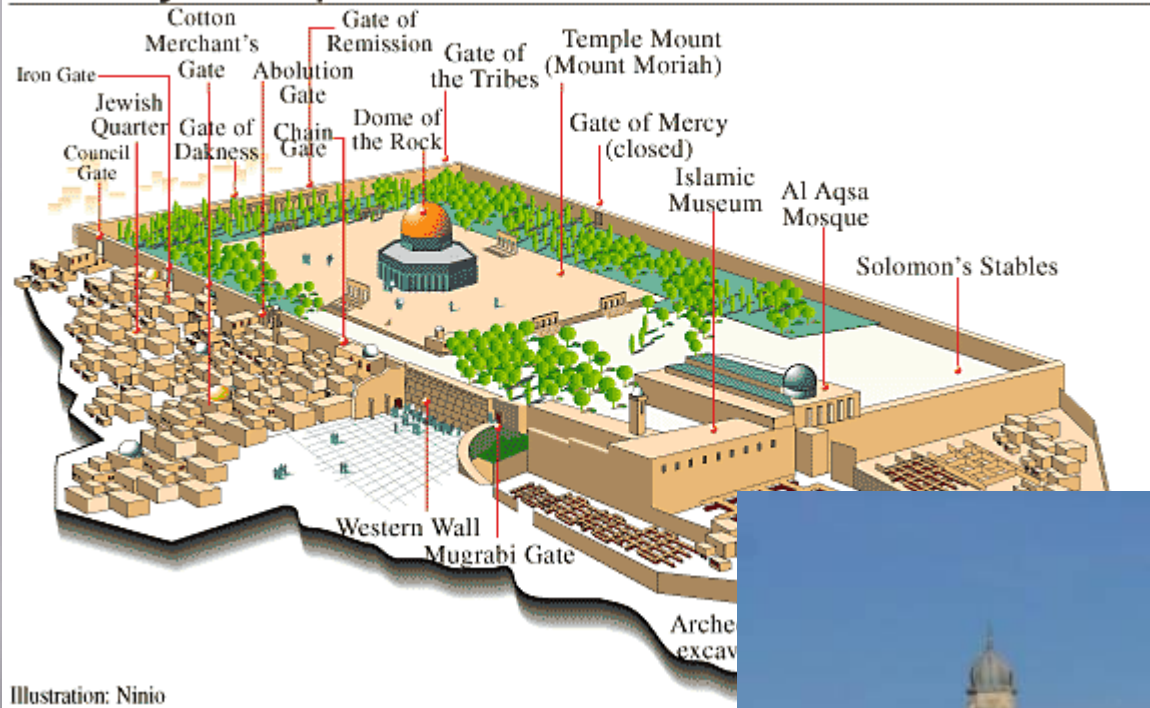
Kościół zbudowany wielkim nakładem pracy już w czasach bizantyjskich, mocno przebudowany w czasach krucjat – Bazylika Grobu Bożego.

Gdy Jerozolima została zajęta przez muzułmanów uznano ją za miejsce skąd Prorok Mahomet rozpoczął swoją „nocną wędrówkę”. Śladem po tym przeświadczeniu są meczety zbudowane na miejscu Świątyni Salomona.

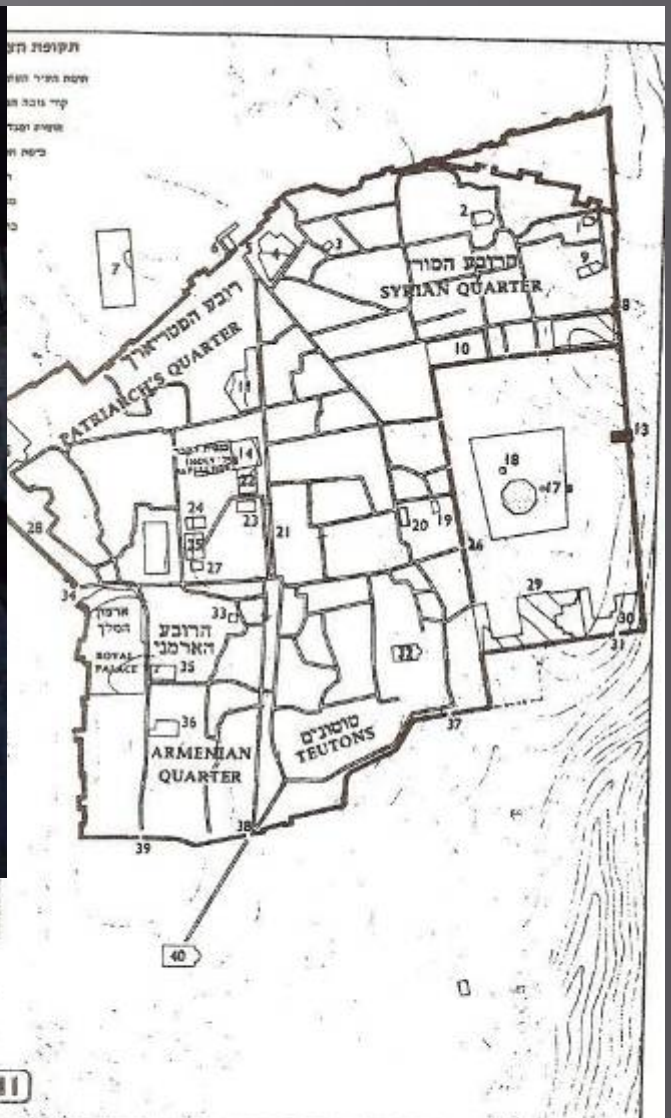

Old City - Temple Mount

Meczet Na Skale stoi w miejscu samej Świątyni a w swoim wnętrzu zamyka kamień, który wg tradycji znajdował się w miejscu najświętszym.

Obok na zdjęciu – Al Aksa, Najdalszy Meczet.

Ślady działalności budowlanej Krzyżowców są widoczne wszędzie w mieście. Na górze dach Bazyliki Grobu.

31	שחי בית הקברות	41	
32	המסגרת העץ של בית		
33	בית המדרש		
34	בית המדרש		
35	בית המדרש		
36	בית המדרש		
37	בית המדרש		
38	בית המדרש		
39	בית המדרש		
40	בית המדרש	3.11	

1	CHURCH OF ST. BARTHOLOMAEW	12	GATE	23	CHURCH OF ST. MARY THE LATE	34	DAVID'S GATE
2	CHURCH OF ST. MARY MAGDALEN	13	GOLDEN GATE	24	CHURCH OF ST. MARY THE GREAT	35	CHURCH OF ST. THOMAS
3	CHURCH OF ST. AGNES	14	MONASTERY	25	CHURCH OF ST. JOHN THE BAPTIST	36	CHURCH OF ST. JAMES
4	LATINA PALACE	15	TOWER OF TAMBUR	26	BRIDGE	37	FORTN OF THE TANNERY
5	GATE OF ST. STEPHEN	16	POSTERN	27	HOSPITALS	38	IRON GATE
6	CHURCH OF ST. ABRAHAM	17	"TEMPLE"	28	GRAVE MARKET	39	SELWAYE GATE
7	PODS OF LOGS	18	BAPTISTRY	29	TEMPLES	40	CHURCH OF
8	GATE OF JOSEPHAT	19	MONASTERY	30	SOLOMON STABLES	41	ST. MARY OF MOUNT ZION
9	CHURCH OF ST. ANNE	20	BATH	31	POSTERN OF THE TEMPLES	42	POOL OF GERMANUS
10	CHURCH OF THE REFUGE	21	MARSHES	32	CHURCH OF ST. MARY OF THE GERMAN		
11	HUNGARIAN CHURCH	22	HOUSE OF THE PATRIARCH	33	SYRIAN MONASTERY		

Pozostałości kościoła w Dzielnicy Żydowskiej, czy Wieczernik na Górze Syjon. Niektóre budynki zostały zburzone (np. nie ma śladu po największym kościele starożytności – Nea), niektóre zamienione na meczety.

Kościół Grobu Maryi w Dolinie Cedronu.

Kościół św. Anny – jeden z najpiękniejszych przykładów architektury sakralnej z czasów krucjat.

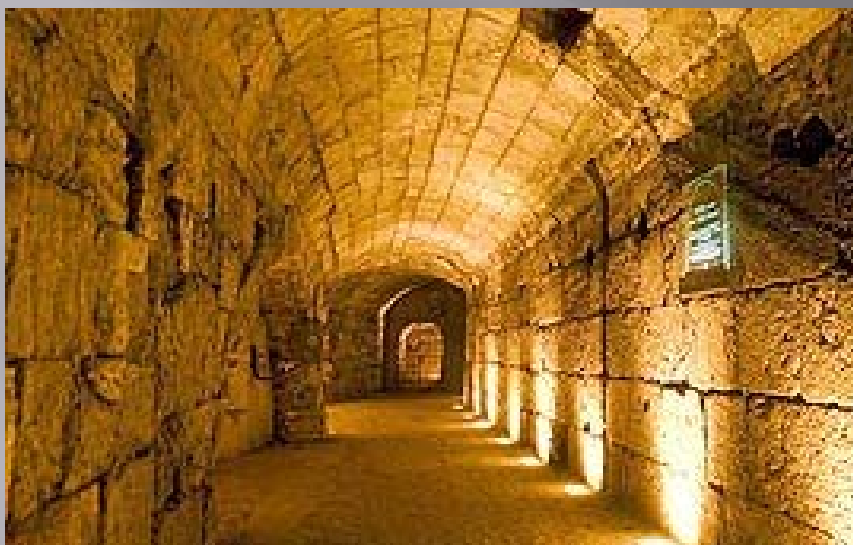

Jerozolima: święte miejsca trzech religii

Najświętsze miejsce judaizmu – Ściana Zachodnia – jedyna pozostałość po murze oporowym Świątyni.

W tunelu prowadzącym wzdłuż zachodniej ściany platformy Świątyni możemy przyrzeć się nie tylko architekturze, ale również zbliżyć się do miejsca Najświętszego ze Świątych.

Minheret Hakotel

David White

Przykład ciekawej koegzystencji – Grób Dawida na Górze Syjon

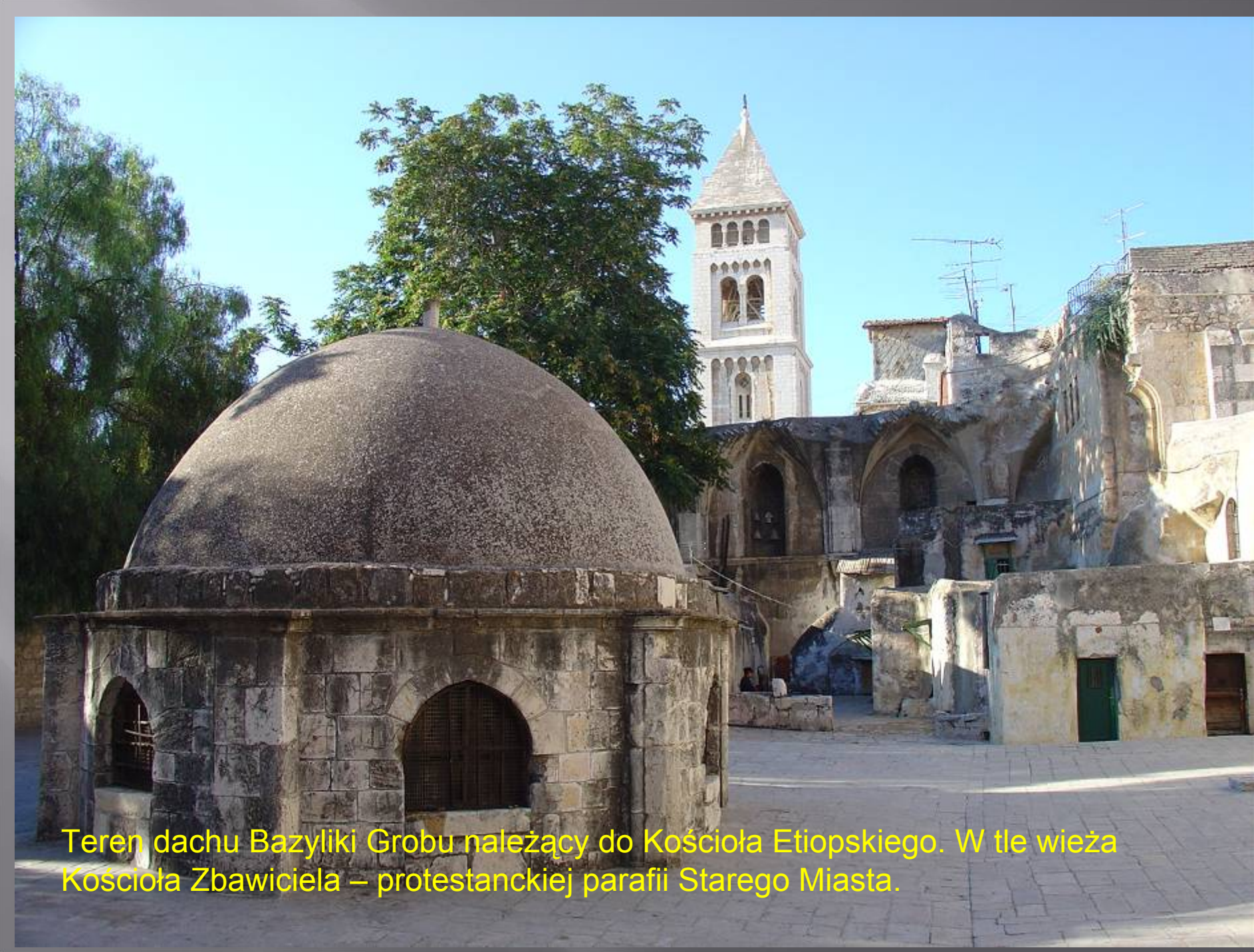

Koegzystencja inaczej – Meczet na Skale w miejscu Świątyni

Al Aksa – Najdalszy Meczet, pierwsza siedziba Templariuszy, w miejscu Stoa Świątyni Salomona.

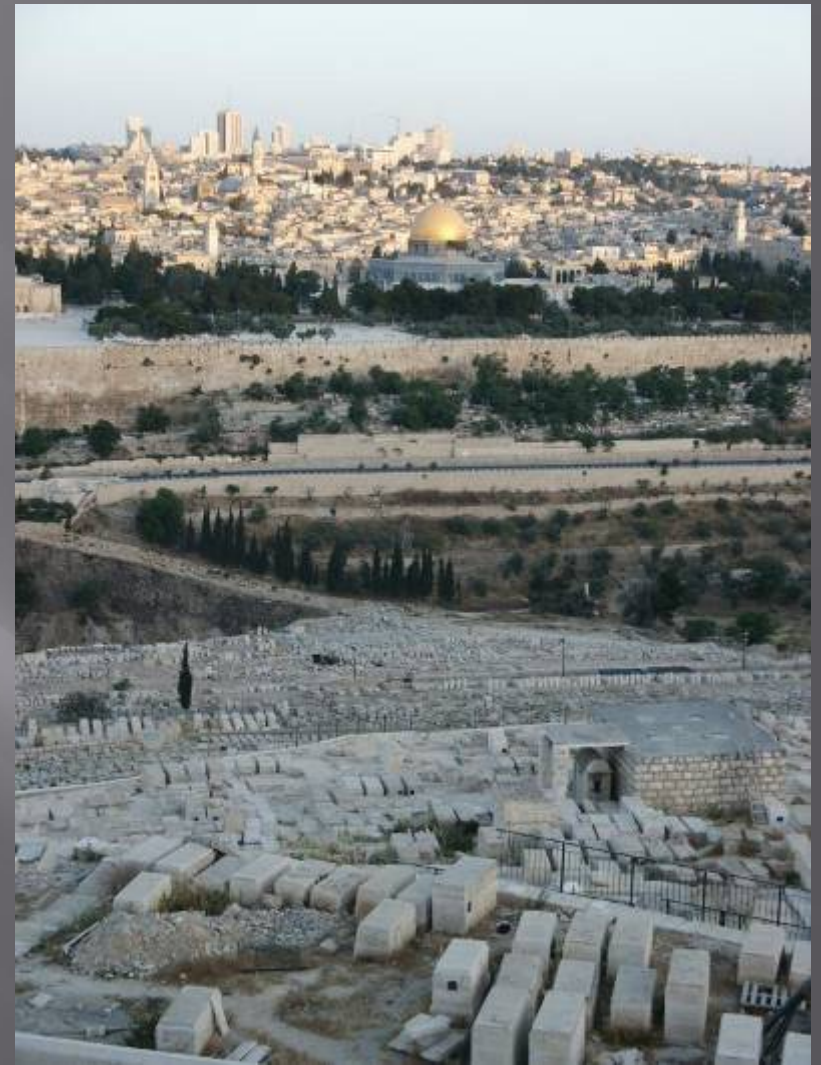

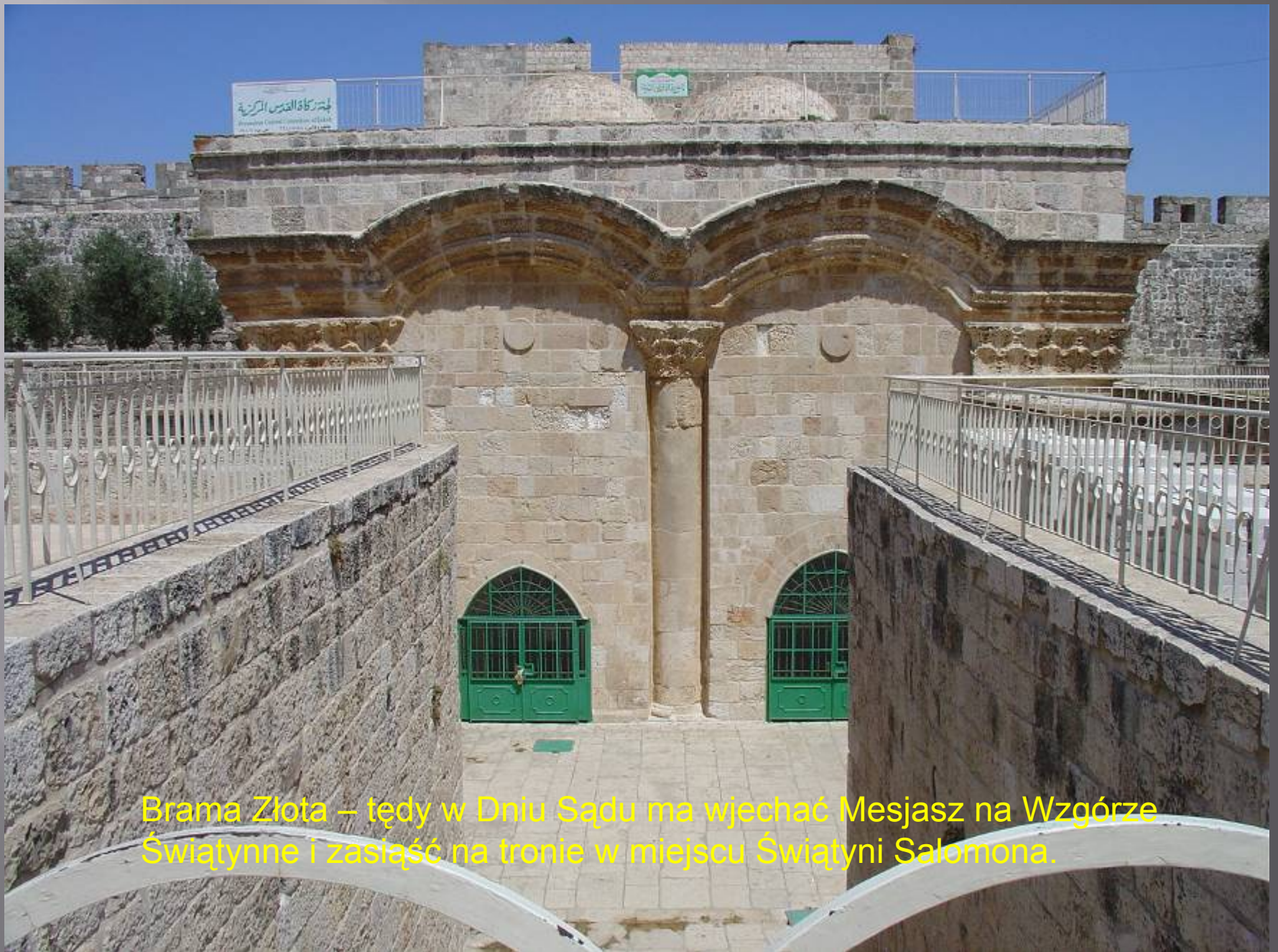
Teren dachu Bazyliki Grobu należący do Kościoła Etiopskiego. W tle wieża Kościoła Zbawiciela – protestanckiej parafii Starego Miasta.

Wnętrze Bazyliki Grobu z kaplicą we wnętrzu której znajdują się pozostałości właściwego grobu Jezusa.

Cmentarze dookoła murów
Starego Miasta, w miejscu, gdzie
wg wierzeń rozpocznie się Dzień
Sądu

Brama Złota – tędy w Dniu Sądu ma wjechać Mesjasz na Wzgórze Świątynne i zasiąść na tronie w miejscu Świątyni Salomona.

Alternatywny grób Jezusa – protestanci nie zgadzali się z tradycyjną lokalizacją. Nową zaproponowali poza murami Starego Miasta.

Archeologia bywa bardzo polityczną sprawą – wykopaliska w miejscu rampy prowadzącej do wejścia na teren Wzgórza Świątynnego.

Koegzystencja nie zawsze pokojowa – Izraelskie symbole narodowe w sercu muzułmańskiej dzielnicy Starego Miasta

Mur dzielący Izrael od Terytoriów Autonomii Palestyńskiej...

Żołnierze i policja są wszędzie. Wtopili się w krajobraz Jerozolimy i stali się w sumie jedną z jej atrakcji. Przynajmniej w oczach turystów.

